

Mnenje poznavalca: Mojca Sajovic, predsednica Slovenskega kluba za bernske planšarske pse

Že vse od zgodnjih 80-ih let, ko so prišle v Slovenijo prve tri psičke, število bernijev vztrajno narašča. Trenutno je vpisanih v Slovensko rodovno knjigo pri Kinološki zvezi Slovenije (KZS) 1386 bernskih planšarskih psov, zanesljivega podatka o živečih psih pa nimamo. Moja *Astro v. Reichenbrunnen* so leta 1994 vpisali pod zaporedno številko 109.

29. januarja 2000 smo ustanovili svoj pasemski klub. Prvega piknika se je udeležilo 120 ljudi in več kot 70 psov. Leta 2008 beležimo 17 legel s 104 mladiči, leta 2009 se je v 11 leglih skotilo 76 mladičev, leta 2010 v dvanajstih 71 mladičev, lani pa v 14 leglih 90 mladičev. Število uvoženih mladičev se je prav tako povečalo, od enega leta 2008, na 8 lanskono leto. V našem klubskem registru je vpisanih 80 psov naših članov, od tega je pet plemenjakov in 11 plemenk. Hranimo podatke o več kot 500 psih. Pasma mi je najprej padla v oči zaradi čudovite zunanjosti. Vse se je začelo na Cresu, kjer so se po kampu sprehajali trije čudoviti bernci. Rodila se je radovednost, iz nje naklonjenost, ki je prerasla v ljubezen za vse življenje. Bernci so "nanožni" psi: že pri prvem srečanju se človeku, s katerim hitro najdejo pristen stik, naslonijo, še rajši pa kar usedejo na noge. Od leta 1994, ko smo iz Rumendingena v Švici pripeljali našo "zvezdico" *Astro von Reichenbrunnen*, so moji dnevi in dnevi moje družine prepleteni z bernci.

Ker je pasma delavna, je učljivost berncu že prirojena. Ob pravem času in na pravi način jo je potrebno le spodbuditi. Kot vse velike pasme tudi berni razmeroma zelo pozno odraste, šele pri dobrih dveh letih in pol. To je treba pri vzgoji in šolanju upoštevati in že ob nakupu vedeti, da bomo prvi dve leti intenzivno delali. Da je berni trmast in svojeglav, se skoraj ne sliši več, saj so v kakovostnih pasjih šolah že spoznali vse kakovosti rahločutnega bernca in šolanje prilagodili pasmi. Ker tudi v Sloveniji poznamo šolanje brez prisile že skoraj dvajset let, najbrž ni bojzani, da bi bernca kdo še šolal z zatezno ovratnico in s kaznovanjem. Večja težava nastane, kadar se z odraščajočim mladičem, ki hitro postane pubertetnik in odrasel pes, nihče več ne ukvarja. Če pes pristane osamljen na dvorišču ali v pesjaku, postane potepuh ali agresiven, zagotovo pa skrbnik zamudi priložnost izkusiti njegov čudoviti značaj.

Vsakemu novepečenemu skrbniku svetujem obisk kakovostne male šole in nato tečaja osnovnega šolanja po programu B-BH. Veliko ljudi me je že vprašalo, zakaj grem z vsakim svojim psom v pasjo šolo, ko bi ga lahko s svojimi dolgoletnimi izkušnjami izsolala sama doma. Vsak pes je osebek zase, pasemske značilnosti seveda veljajo na splošno, vendar je treba vsakemu psu prilagoditi način dela in predvsem zagotoviti tudi zgodnje nadzorovane pozitivne stike z drugimi psi izven njegovega krdela. Tudi za bernija velja, da se vzgoja začne prvi trenutek, ko mladič prestopi prag novega doma. Ker so ponavadi berniji dobri jedci, je pasji

piškot v žepu obvezni pripomoček pri vzgoji in šolanju. Nekaterim je ljubša igrača, za vse pa velja, da je z nagrajevanjem lepega vedenja in spregledanimi napakami mogoče vzgojiti prijetnega spremljevalca.

Veliko težav preskočimo, če izberemo izkušeneega in pasmi predanega vzreditelja. Ta bo poskrbel za osnove sobne čistoče, za navajanje na nove okuse, zvoke, ljudi, otroke, živali ... Prve izkušnje morajo biti vedno le pozitivne, kaznovanje ni niti primerno niti potrebno. Še več: s psom, ki ga fizično ali psihično kaznujemo, nikdar ne bomo mogli vzpostaviti popolnega zaupanja in zdravega odnosa.

Angleži, ki se s pasmo poleg Švicarjev in Američanov najbolj poglobljeno ukvarjajo, so dokazali, da osamljenost oziroma ločitev od svojega človeškega

Foto: Blaz Košak

krdela za bernca pomeni visoko stopnjo stresa. Z meritvami so to tudi dokazali, zato poudarjajo, da berniju stres lahko znatno zniža pričakovano življenjsko dobo. Ta je po evropski statistiki 7,6 let. Prav zaradi tega si marsikdo premisli in se kljub veliki naklonjenosti odloči za drugo, bolj dolgoživno pasmo. Hkrati pa je treba povedati, da lahko berni pod določenimi pogoji in z dobro genetsko zasnovno doživi častitljivo starost, kot jo na primer beležimo pri mojih dveh leglih, potomcih naše Aste. Tri psičke – sestrice, skotene v naši psarni *Per Aspera Ad Astra*, so konec februarja praznovale 14. rojstni dan, več kot polovica Astrinih potomcev iz obeh legel je doživela več kot desetega. Recept je zagotovo kakovostna domača prehrana, ravno pravšnja fizična obremenitev, življenje v prijaznem in zanimivem družinskem okolju ter veliko ljubezni.

Redno gibanje je pri bernijih enako potrebno kot pri vseh drugih pasmah. Količino je treba prilagoditi starosti in kondiciji psa, za začetnike pa še vedno velja recept uglednega slovenskega veterinarja ortopeda: kolikor tednov starosti, toliko minut sprehoda!

O dedno prenosljivih hibah, značilnih za bernije, je bilo že veliko rečenega. Veterinarji – ortopedi menijo, da je naša pasma še vedno zelo ogrožena v

smislu kolčne in komolčne displazije. Prav zato me zelo skrbi nižanje vzrejnih kriterijev, ki jih je lani uzakonila KZS. Za vzrejo je po novem tako rekoč primerno "vse, kar bernskega leze in gre". Iz lastnih izkušenj lahko povem, da je življenje s tako prizadetim psom zelo naporno, v nenehnem pričakovanju najhujšega, nenazadnje tudi zelo drago. Na veterinarskih klinikah še vedno naletijo na bernce, ki jih morajo uspavati zaradi hude kolčne displazije. Za vzreditelje, ki so člani Slovenskega kluba za bernske planšarske pse in podpisniki naših vzrejnih priporočil, velja, da za vzrejo uporabljajo le zdrave pse. Stopnja ocenjene kolčne displazije (HD) je lahko A ali B, stopnja komolčne (ED) displazije pa 0. Težave z ramenskimi sklepi niso značilne za našo pasmo,

pa jih moramo na zahtevo KZS pred vzrejnimi pregledom vseeno rentgensko preveriti. Še tako zveneč razstavni naziv prvaka nič ne pomeni, če imajo psi, ki jih nekateri uporabljajo v vzreji, dedno prenosljive hibe, se pravi kolčno (HD stopnje C in več) ali komolčno (ED stopnje 1 in več) displazijo. Pregled rodovnikov pove, da se te hibe dedujejo in večinoma celo stopnjujejo. Ne kupujte mladičev, katerih predniki treh rodov imajo navedene hibe!

Bernci se veselijo vsakega dela, v pasjo zibelko jim je bila položena vleka vozičkov in tam se pokažejo v najlepši luči. Zaradi svoje konstitucije in nevarnosti poškodb nikdar ne bodo veliki športniki, čeprav najdemo med agilitaši tudi uspešne bernije. Vendar je videti, da so v parkurju bolj zagnani skrbniki kot njihovi psi. Njihova pripravljenost za delo in sodelovanje s človekom pa se izkaže predvsem pri disciplini rally obedience, imamo tudi uspešne sledarje, najbolj izobražena slovenska bernca je opravila zahtevne izpite za reševalnega psa, zelo se odlikujejo kot terapevtski psi. Slovenski berniji so prijetno presenetili na nastopu v spremljevalnem programu evropske razstave psov leta 2009 v Celju, kjer jih je kar 30 v dveh skupinah pokazalo res prisrčen program.